Valiokunnan mietintö TyVM 3/2022 vp─ HE 225/2021 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 225/2021 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:
- perustuslakivaliokunta PeVL 14/2022 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- hallitussihteeri Emmi Äijälä, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Mikko Kuoppala, työ- ja elinkeinoministeriö
- budjettineuvos Taina Eckstein, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Amanda Mäkelä, oikeusministeriö
- opetusneuvos Tiina Polo, opetus- ja kulttuuriministeriö
- juristi Antti Ristimäki, Kansaneläkelaitos
- ylitarkastaja Ari Sormunen, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- kehitysjohtaja Jaakko Westerlund, KEHA-keskus
- erityisasiantuntija Mikko Mähönen, Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (Jotpa)
- ylitarkastaja Mia Murtomäki, Tietosuojavaltuutetun toimisto
- erityisasiantuntija Tiina Valonen, Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
- juristi, johdon tuki Tuomas Kallio, Uudenmaan TE-toimisto
- TYP-verkostopäällikkö Anna-Liisa Lämsä, Pohjois-Pohjanmaan työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP)
- maahanmuutto- ja työllisyysasioiden johtaja Ilkka Haahtela, Helsingin kaupunki
- työllisyysjohtaja Päivi Pöntinen, Jyväskylän kaupunki
- kehityspäällikkö Janne Taiponen, Tampereen kaupunki
- projektikoordinaattori Jari Lindström, Suomen Kuntaliitto
- pääluottamusmies Kari Reponen, Ammattiliitto Pro ry

Hyväksytty
3.2

- toimitusjohtaja Merru Tuliara, Henkilöstöpalveluyritysten Liitto ry
- elinkeinopolitiikan asiantuntija Tuomas Ylitalo, Palvelualojen työnantajat PALTA ry
- toiminnanjohtaja Jukka Haapakoski, Työttömien Keskusjärjestö ry
- toiminnanjohtaja Aki Villman, Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- STTK ry
- Akava ry
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:
- Suomen Yrittäjät ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia, työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia ja työttömyysturvalakia.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakastietojen käsittelyä koskevaan lainsäädäntöön tehtäisiin muutokset, joita uusien työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönotto edellyttää. Uudet tietojärjestelmäpalvelut sisältävät valtakunnallisen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden, palvelualustan ja asiakastietovarannon. Ne korvaavat nykyisin käytössä olevan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden. Uuteen palvelualustaan liittyy lisäksi uusi työnhakuprofiilin laatimis- ja julkaisumahdollisuus sekä näiden työnhakuprofiilien tietovaranto.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus kehittäisi ja ylläpitäisi uusia työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalveluja kuten nykyisin. Se vastaisi niiden tietosuojaan ja -turvaan liittyvistä yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisista rekisterinpitäjän velvoitteista sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa säädetyistä tietojärjestelmästä vastaavan viranomaisen tehtävistä. Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta vastaavien viranomaisten — elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen sekä työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien — olisi käytettävä asiakastietojen käsittelyyn työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalveluja kuten nykyisin.

Esityksen merkittävimpiä lainsäädännön muutoksia olisivat työnhakuprofiilien laatimis- ja julkaisumahdollisuutta, työnhakuprofiilien tietojen käsittelyä sekä julkaistujen työnhakuprofiilien tietojen hakemista koskevat uudet säännökset sekä tarkistukset henkilötietojen käsittelyyn liittyviin toimijoiden rooleihin. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat kunnat sekä työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa mukana olevat Kansaneläkelaitos ja kunnat nimettäisiin rekisterinpitäjiksi omia asiakkaitaan koskevien tietojen osalta, jotta vastuiden määrittely vastaisi niiden tosiasiallista roolia tietojen käyttäjinä ja tuottajina lakisääteisissä

tehtävissään. Lainsäädäntöön tehtäisiin lisäksi sääntelytekninen muutos siten, että asiakastietojärjestelmälähtöinen sääntely korvattaisiin tietojen ja käyttötarkoitusten sääntelyllä. Käsiteltäviin tietoihin tai niiden käyttötarkoituksiin ei ehdoteta muutoksia. Lisäksi muutettavina oleviin lakeihin tehtäisiin eräitä vähäisiä täydennyksiä ja korjauksia.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 2.5.2022.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Valtion työ- ja elinkeinopalveluiden uudistamiseksi käynnistettiin vuonna 2016 työ- ja elinkeinopalveluiden digitalisaatiohanke, jonka tarkoituksena on parantaa työntekijöiden ja työpaikkojen kohtaantoa sekä digitalisaation ja tekoälyn hyödyntämistä julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa. Hankkeen tarkoituksena on lisäksi rakentaa kokonaan uudet, digitaaliset työ- ja elinkeinohallinnon viranomaispalvelut henkilö- ja yritysasiakkaiden sekä asiantuntijoiden käyttöön. Uusilla työ- ja elinkeinohallinnon viranomaispalveluilla korvataan nykyisin käytössä oleva työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä, jonka käyttöikä on päättymässä, sekä asiakkaiden ja asiantuntijoiden asiointipalvelut.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja kolmen muun lain muuttamista asiakastietojen käsittelyä koskevan sääntelyn uudistamiseksi ja uusien työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönottamiseksi. Uudet tietojärjestelmäpalvelut sisältävät valtakunnallisen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden, palvelualustan (Työmarkkinatori) ja asiakastietovarannon. Uuteen palvelualustaan liittyy uusi työnhakuprofiilin laatimis- ja julkaisumahdollisuus sekä näiden työnhakuprofiilien tietovaranto. Esityksessä ehdotetaan myös, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat kunnat määritellään yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuiksi rekisterinpitäjiksi omien asiakkaidensa tietojen osalta. Lisäksi ehdotetaan työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta vastaavien viranomaisten määrittelemistä rekisterinpitäjiksi omiin lakisääteisiin tehtäviinsä liittyvien asiakastietojen osalta.

Esityksen mukaan KEHA-keskus kehittää ja ylläpitää uusia työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalveluja kuten nykyisin. Se vastaa niiden tietosuojaan ja -turvaan liittyvistä yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisista rekisterinpitäjän velvoitteista sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa säädetyistä tietojärjestelmästä vastaavan viranomaisen tehtävistä. Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta vastaavien viranomaisten sekä työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien on esityksen mukaan käytettävä asiakastietojen käsittelyyn työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalveluja kuten nykyisin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja kannattaa siinä esitettyjä tavoitteita. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä jäljempänä esitettävin muutoksin ja huomioin.

Tiedonsaantioikeus

Perustuslakivaliokunta kiinnittää työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle antamassaan lausunnossaan (PeVL 14/2022 vp) huomiota siihen, että 1. lakiehdotuksen 12 luvun 6 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että myös työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan järjestämän työllistymistä tukevan palvelun tuottajalla on momentissa tarkoitettu tiedonsaantioikeus. Perustuslakivaliokunnan mukaan lainkohdan perustelujen valossa vaikuttaa siltä, että tiedonsaannin on käytännössä tarkoitus kattaa vain henkilöasiakkaiden nimi- ja yhteystiedot. Perustuslakivaliokunta toteaa, että jos tämä on sääntelyn tarkoituksena, on säännöksen sanamuotoa syytä rajata kattamaan vain nämä tiedot.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa, että säännöksen tarkoituksena ei ole rajata tiedonsaantioikeutta yksinomaan nimi- ja yhteystietoihin. Vaikka hallituksen esityksen perusteluissa todetuin tavoin tyypillisesti välttämättömiä tietoja ovatkin henkilön nimi ja yhteystiedot, joissain tapauksissa on mahdollista, että myös jokin muu henkilöasiakasta koskeva tieto on välttämätön momentissa tarkoitetun julkisen työvoima- ja yrityspalvelun ja työllistymistä tukevan palvelun tuottajalle. Edellä mainitun perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta katsoo, ettei 12 luvun 6 §:n 2 momentissa säädettyä tiedonsaantioikeutta ole tarkoituksenmukaista rajata yksinomaan nimi- ja yhteystietoihin.

Henkilötietojen käsittely

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossa ehdotetun sääntelyn olevan merkityksellistä ennen muuta perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Perustuslakivaliokunnan mielestä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on vielä syytä varmistua sääntelyn sisällöllisestä yhteensopivuudesta EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa kiinnittäen erityistä huomiota poikkeamiseen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklassa säädetystä oikeudesta tietojen käsittelyn rajoittamiseen (1. lakiehdotuksen 13 luvun 5 § ja 3. lakiehdotuksen 9 a §).

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa ehdotettujen säännösten vastaavan voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 2 momenttia, jota nykyisin sovelletaan myös monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin mainitun luvun 1 §:n 1 momentin nojalla. Esityksessä ehdotetaan rekisterikohtaisesta sääntelystä luopumista, minkä vuoksi esityksessä ehdotetaan, että työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettuun lakiin lisätään säännökset monialaisen yhteispalvelun asiakastietoaineistosta ja -järjestelmästä sisältäen myös voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 2 momenttia vastaavan säännöksen, jolla poiketaan henkilön oikeudesta rajoittaa tietojensa käsittelyä.

Voimassa oleva säännös, jolla poiketaan yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetusta henkilön oikeudesta rajoittaa tietojensa käsittelyä, on lisätty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 2 momenttiin vuonna 2020 annetulla muutoslailla 447/2020. Säännöksen yhteensopivuutta yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa on arvioitu edellä mainittua säännöstä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 12/2020 vp) erityisesti yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetty huomioiden.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus lainsäädännöllä rajoittaa muun muassa 18 artiklassa säädettyjen velvollisuuksien ja oikeuksien soveltamisalaa, jos kyseisessä rajoituksessa noudatetaan keskeisiltä osin perusoikeuksia ja -vapauksia ja rajoitus on demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön ja oikeasuhtainen toimenpide, jotta voidaan taata esimerkiksi jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet. Poikkeamista yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklassa tarkoitetusta oikeudesta tietojen käsittelyn rajoittamiseen on perusteltu hallituksen esityksessä (HE 12/2020 vp) seuraavasti: ”Julkiseen työvoimapalveluun, työttömyysturvaan tai vuorotteluvapaaseen liittyvän tehtävän hoitaminen ei voi sen tavoitteet huomioon ottaen olla riippuvainen rekisteröidyn päätöksestä rajoittaa tietojensa käsittelyä. Asiakastietojärjestelmän ylläpidon sekä työttömyysturvan ja vuorottelukorvauksen maksamisen kannalta ei ole mahdollista, että henkilö voisi rajoittaa tietojensa käsittelyä esimerkiksi rekisterinpitäjän tietojenkäsittelyn oikeusperusteen selvittämisen taikka tietojen tai niiden käsittelyn virheellisyyttä koskevan väitteen käsittelyn ajan. Tämä voisi vaarantaa etuusasian käsittelyn ja tietojen oikeellisuuden. Ylläpidettävien tietojen tulee olla paikkansa pitäviä ja täydellisiä, eivätkä ne voi olla riippuvaisia henkilötietojen suojaa koskevien väitteiden käsittelystä ennen kuin päätös edellä tarkoitetun väitteen johdosta on tehty. Jos henkilön tietoja ei voitaisi käsitellä, hänelle ei voitaisi myöskään järjestää palveluita eikä maksaa etuuksia.”

Voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 2 momentin perusteluissa on lisäksi todettu, että yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa säädetyt edellytykset rekisteröidyn oikeuden rajoittamiselle täyttyvät, koska rajoitus on välttämätön ja oikeasuhtainen, jotta työllisyyden edistämiseen, työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaaseen liittyvät jäsenvaltion tavoitteet voidaan täyttää. Rajoituksessa noudatetaan keskeisiltä osin perusoikeuksia ja -vapauksia, sillä käsittelystä säädetään laissa, ja rekisteröidyllä on oikeus hakea muutosta päätöksiin. Myös muut hyvän hallinnon takeet on lainsäädännössä turvattu. Lisäksi asetuksen 23 artiklan 2 kohdassa säädetyt edellytykset rajoitukselle täyttyvät.

Voimassa olevassa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvussa säädetään käsittelytarkoituksesta ja käsiteltävistä henkilötietoryhmistä, ja lisäksi rajoituksen soveltamisalaksi on rajattu henkilöasiakasrekisterin tiedot. Suojatoimista (käyttöoikeudet, niiden myöntäminen, muuttaminen ja poistaminen) säädetään puolestaan voimassa olevan lain 13 luvun 4 a, 5 ja 5 a §:ssä. Lisäksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain sisältämää salassapitoa ja tietosuojalain sisältämää vaitiolovelvollisuutta ja sen sanktiointia koskeva sääntely sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain tietoturvallisuuden varmistamista koskeva sääntely samoin kuin hallinnon yleislakien soveltaminen, on katsottava suojatoimiksi, joilla estetään väärinkäyttö ja lainvastainen pääsy tietoihin tai niiden siirtäminen. Lisäksi laki sisältää rekisterinpitäjiä ja säilytysaikoja koskevat säännökset.

Myös ehdotettu lainsäädäntö sisältää säännökset henkilötietojen käsittelytarkoituksista, käsiteltävistä henkilötiedoista, ja rajoituksen soveltamisalaksi on määritelty henkilöasiakasta koskevat tiedot (13 luvun 2 §:n 1 momentti). Suojatoimista säädetään ehdotetuissa 13 luvun 6—8 §:ssä. Edellä esitetyn perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta katsoo, että ehdotetut julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 5 §:n ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 a §:n säännökset ovat yhteensopivia EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa.

Yleiset huomiot valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista

Perustuslakivaliokunta on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle antamassaan lausunnossa kiinnittänyt yleisellä tasolla huomiota siihen, että osa hallituksen esityksessä mainituista toiminnallisuuksista vaikuttaa itse asiassa olevan viranomaisen tehtäviä ja että osaan liittyy menettelyitä, joilla voi olla vaikutusta työvoimapalvelujen asiakkaan etuihin, oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Lausunnossa todetaan, että kehitettäessä hallinnon toimintaa esimerkiksi hallituksen esityksessä hahmotetuilla tavoilla on huolehdittava siitä, että julkisen vallan käyttö perustuu lakiin ja että yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään lailla. Perustuslakivaliokunta pitää lausunnossaan tärkeänä, että uudistuksia valmisteltaessa hahmotetaan, mistä asiassa on oikeudellisesti kyse, ja että tästä myös tehdään selkoa valmistelumateriaalissa. Perustuslakivaliokunta toteaa suhtautuneensa pidättyvästi siihen, että vakiintuneet ja voimassa olevaan oikeuteen perustuvat käsitteet korvataan lainsäädännössä selvästi epätäsmällisemmillä ja tulkinnallisiin epäselvyyksiin herkästi johtavilla uuskäsitteillä.

Saamansa selvityksen perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta, että lausunnossa viitataan toiminnallisuuksien osalta hallituksen esityksen kohtaan, jossa käsitellään esityksen taloudellisia vaikutuksia (s. 32). Toiminallisuudella tarkoitetaan uuden asiakkuudenhallintajärjestelmän teknisiä toimintoja ja sitä, missä järjestyksessä tietojärjestelmän uudet toiminnallisuudet on tarkoitus ottaa käyttöön, kun uuden järjestelmän käyttöönotto toteutetaan vaiheittain. Asiakkuudenhallintajärjestelmän toiminnallisuudet perustuvat viranomaisille julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa, työttömyysturvalaissa sekä eräissä muissa laeissa säädettyihin julkisiin työvoimapalveluihin liittyvien tehtävien hoitamiseen, ja järjestelmän tekniset toiminnallisuudet on kehitetty tukemaan viranomaisille laissa säädettyjen tehtävien hoitamista ja mahdollistamaan näiden tehtävien toimeenpano.

Palvelualusta

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan asiantuntijakuulemisissa tuotiin esiin huoli automatisoidun päätöksenteon vaikutuksista yhdenvertaisuuteen ja oikeusturvaan. Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella selvyyden vuoksi, ettei esitys sisällä automaattista päätöksentekoa koskevia ehdotuksia.

Tietosuojavaltuutetun toimiston valiokunnalle antamassa lausunnossa todetaan kohtaantotoiminnallisuuteen liittyen, että ”tietosuojavaltuutetun toimiston käsityksen mukaan kyse on sellaisesta profilointia koskevasta toiminnallisuudesta, jolla voi olla häntä koskevia oikeusvaikutuksia ja joka voi vaikuttaa merkittävästi rekisteröityyn. Käyttöönoton voidaan arvioida edellyttävän uutta sääntelyä muun muassa kohtaantotoiminnallisuudesta ja niiden julkaisemisesta rekisteröidylle. Tietosuojavaltuutetun toimisto katsoo, että asiasta olisi tullut olla säännökset lakiehdotuksessa”.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa, että palvelualustan uusi kohtaantotoiminnallisuus hyödyntää profilointia. Palvelualustalla tapahtuvaa profilointia ei kuitenkaan käytetä päätöksenteon perusteena, eikä kyse ole myöskään automaattisesta päätöksenteosta. Profiloinnista ei seuraa henkilölle velvollisuuksia, kuten velvollisuutta reagoida työmahdollisuuksiin, eikä työnhakuprofiilin näkyminen työnantajalle tulostuvassa sopivimpien profiilien listauksessa myöskään aiheuta profiilin laatineelle henkilölle oikeusvaikutuksia. Valiokunta toteaa lisäksi, ettei perustuslaki-

valiokunnan lausunnossa ole edellytetty säädettävän profilointia koskevasta toiminnallisuudesta. Edellä esitetyn perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta katsoo, ettei kohtaantotoiminnallisuuden käyttöönotto edellytä uutta sääntelyä.

Asiantuntijakuulemisissa tuotiin esille, että työnhakuprofiili ei saa olla edellytys laadukkaan työnhakua tukevan palvelun saamiselle. Valiokunta yhtyy tähän näkemykseen. Tärkeänä pidettiin myös sitä, että ilman profiilin laatimistakin voi hyödyntää kohtaantotoiminnallisuutta. Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että työnhakuprofiilin laatiminen ei ole edellytys työnhaun käynnistymiselle tai muutoinkaan TE-palveluissa asioimiselle, eikä sillä ole vaikutusta asiakkaalle tarjottavaan palveluun. Asiakkaalla on jatkossakin mahdollisuus asioida myös TE-toimistossa tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilun ajan myös kokeilukunnassa. Valiokunta toteaa lisäksi, että työnhakuprofiili on uusi mahdollinen väline etsiä ja löytää sopiva työpaikka tai työntekijä. Työpaikkoja voi hakea eri kriteerein, vaikka ei laadi työnhakuprofiilia. Kohtaantotoiminnallisuus yhdistää laadittuja profiileja ja työpaikkailmoituksia, joten sen hyödyntäminen edellyttää profiilin laatimista.

Asiantuntijakuulemisissa pidettiin yksilön tietoturvan näkökulmasta vahvaa digitaalista tunnistautumista perusteltuna, mutta todettiin samalla sen herättävän kysymyksiä yhdenvertaisesta pääsystä palvelujen äärelle. Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnossa todettiin vahvaan tunnistautumiseen liittyen, että valtuutettu pitää tärkeänä, että esimerkiksi käynnissä olevassa henkilöllisyystunnuksia koskevassa lainsäädäntöuudistuksessa edistetään ja sujuvoitetaan henkilötunnusten saamista muun muassa ulkomaalaisille. Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnossa todettiin lisäksi, että myös tarvittavin lainsäädännön ja käytännön ohjauksen keinoin on varmistettava vahvan tunnistautumisen toteutuminen yhdenvertaisesti kaikille. Valiokunta toteaa, että vahva tunnistautuminen vaaditaan, jotta voidaan varmistua siitä, että profiilin on laatinut kyseinen henkilö itse. Myös nykyisessä henkilöasiakkaan Oma Asiointi -verkkopalvelussa käytetään vahvaa tunnistautumista. Valiokunta pitää tärkeänä, että työ- ja elinkeinoministeriö seuraa valmisteilla olevia henkilön tunnistamiseen liittyvien hankkeiden etenemistä ja niiden mahdollisia vaikutuksia hallinnonalaansa. Valiokunta korostaa lisäksi, että palvelualustan saavutettavuudessa tulee ottaa huomioon muun muassa eri kieliversiot ja sopivuus maahanmuuttajille sekä se, että palvelualusta vastaa erilaisiin alakohtaisiin tarpeisiin (esimerkiksi kohtaantotoiminnot taide-, kulttuuri- ja luovien alojen osalta).

Palvelualustan käytön valvonta

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetaan, että työnhakuprofiilin voi 1. lakiehdotuksen 13 a luvun 2 §:n mukaan laatia, jos on hyväksynyt alustan käyttöehdot. Alustaa ylläpitävä viranomainen voi saman luvun 5 §:n mukaan kehottaa palvelualustan käyttäjää määräajassa poistamaan julkaisemastaan sisällöstä lain, käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaisen sisällön. Laissa ei ehdoteta säädettäväksi käyttöehtojen sisällöstä. Myös hyvän tavan vastaisuus jää lakiehdotuksen ja sen perustelujen valossa varsin epäselväksi. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetaan, että ehdotettu sääntely ei siten vaikuta aivan ongelmattomalta perustuslain 2 §:n 3 momentissa julkisen vallan lakisidonnaisuudesta säädetyn kannalta ja sääntelyä on syytä täsmentää. Edellä mainitun perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin kuvattuja muutoksia 1. lakiehdotuksen 13 a luvun 5 §:n 1 ja 2 momenttiin.

Uuden asiakastietojärjestelmän käyttöönotto

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa useampi taho toi esiin huolen järjestelmäkokonaisuuden ensimmäisen vaiheen käyttöönoton ajoittumisesta samaan ajankohtaan uuden työvoimapalvelumallin käynnistymisen kanssa. Lisäksi esiin nousi huoli riittävistä resursseista uuden asiakastietojärjestelmän vaiheistetun käyttöönoton kouluttamiseen, jotta asiakkaille ei aiheudu tarpeettomia viivästyksiä taikka suoranaisia virheitä heidän asioidensa käsittelyssä. Käytännön viranomaistyön kannalta koulutusta vaativat myös erilaiset tiedolla johtamisen, tilastoimisen ja palveluhankintojen tarpeet. Kuntien osalta korostuu erityisesti riittävän ja oikea-aikaisen tuen tarve KEHA-keskukselta muutoksessa ja uuden järjestelmän käyttöönotossa. Valiokunta pitää tärkeänä kiinnittää huomiota edellä mainittuihin seikkoihin ja korostaa, että valtioneuvoston tulee varmistaa asiakastietojärjestelmän käyttöönoton kannalta riittävät resurssit, riittävän ja oikea-aikaisen viestinnän ja perehdytyksen toteuttaminen sekä henkilöstön jaksamisesta huolehtimisen erityisesti siirtymävaiheen aikana. Valiokunta korostaa, että asiakkaiden perusoikeuksien toteutumisen kannalta on välttämätöntä, että heidän asiansa käsitellään ja mahdolliset virheet korjataan viivytyksettä myös käyttöönottoprosessin aikana.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

1 luku. Yleiset säännökset

9 §. Työssäkäyntialue. Pykälää on muutettu hallituksen esityksen antamisen jälkeen muutoslailla 1379/2021 (HE 167/2021 vp), joka tulee voimaan 2.5.2022. Tämän johdosta valiokunta ehdottaa, ettei pykälää muuteta hallituksen esityksessä (HE 225/2021 vp) ehdotetulla tavalla, vaan sen tulee jäädä sellaiseen muotoon kuin se on muutoslaissa 1379/2021.

2 luku. Työnhakija

1 §. Työnhaun käynnistäminen ja voimassaolo. Valiokunta ehdottaa lakiteknisiä tarkistuksia muutoslailla 1379/2021 tehtyjen muutosten johdosta.

3 luku. Työnvälitys

3 §. Työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen ja ilmoituksen poistaminen. Muutoslailla 1379/2021 lukuun tehtyjen muutosten myötä valiokunta ehdottaa, että esityksessä ehdotetut muutokset tehdään luvun 8 §:n 1 momentin johdantokappaleeseen.

8 §. Työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen ja ilmoituksen poistaminen.

Edellä 3 §:n perusteluissa todetun mukaisesti muutokset ehdotetaan tehtäväksi 8 §:n 1 momentin johdantokappaleeseen.

12 luku. Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §. Tiedonsaantioikeus. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa nousi esiin ehdotus, että hallituksen esityksessä ehdotettua julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:n 2 momenttia muutettaisiin siten, että momentista poistetaan sanat ”työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan järjestämän”, jolloin momentin sanamuodon mukaan tiedonsaantioikeus on työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työllistymistä tukevan palvelun tuottajalla. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta toteaa, että 12 luvun 6 §:n 2 momenttiin ehdotettu muutos liittyy kuntakokeilun ajaksi väliaikaisesti muutettuun julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää kulukorvausta henkilöasiakkaalle, joka osallistuu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittuun työllistymistä tukevaan palveluun. Hallituksen esityksessä 12 luvun 6 §:n 2 momenttiin ehdotettu sanamuoto poikkeaa voimassa olevasta lain 9 luvun 1 §:n 3 momentin sanamuodosta. Koska tiedonsaantioikeutta koskeva muutos liittyy suoraan mainittuun 9 luvun 1 §:n 3 momenttiin ja koska julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ei säädetä kuntien järjestämistä palveluista, valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 momentin sanamuotoa muutetaan siten, että siitä poistetaan maininta ”työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan järjestämä”.

13 luku. Asiakastietojen käsittely

1 §. Käyttötarkoitukset. Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun hallituksen esityksen (HE 198/2021 vp) hyväksymisen yhteydessä hyväksyttiin samalla muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:n 1 momentti muutoslailla 244/2022, joka tulee voimaan 1.7.2022. Valiokunta ehdottaa siinä tehdyn muutoksen huomioimista pykälän 1 momentin 2 kohdassa.

1 a §. Asiakastietojen käyttö rekrytointitukikokeilussa (Uusi). Hallituksen esityksen antamisen jälkeen on muutoslailla 21/2022 (HE 160/2021 vp) lukuun lisätty väliaikaisesti uusi 1 a §, jossa säädetään asiakastietojärjestelmän käyttämisestä rekrytointitukikokeilussa. Koska 13 lukua ollaan nyt muuttamassa kokonaisuudessaan, ehdottaa valiokunta siihen sisällytettäväksi vastaavasti 1 a §:n. Pykälän otsikkoa ja sanamuotoa on kuitenkin syytä samalla muuttaa vastaamaan nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä ehdotettua sääntelytapaa.

13 a luku. Palvelualusta

5 §. Palvelualustan käytön valvonta. Edellä yleisperusteluissa (Palvelualustan käytön valvonta) kuvattujen perustuslakivaliokunnan lausunnossaan esittämien huomioiden johdosta työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa, että pykälän 1 ja 2 momenttia muutetaan siten, että kummastakin momentista poistetaan maininnat hyvän tavan mukaisuudesta. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että 1 momenttiin lisätään säännökset käyttöehtojen sisällöstä sekä asetuksenantovaltuus, jonka mukaan käyttöehtojen sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunta ehdottaa lisäksi, että pykälän 3 momentissa oleva viittaus lain 3 luvun 3 §:ään korjataan viittaukseksi 3 luvun 8 §:ään.

14 luku. Muutoksenhaku

2 §. Muutoksenhaku kulukorvausta koskevasta päätöksestä. Pykälän 1 momenttia on muutettu hallituksen esityksen antamisen jälkeen muutoslailla 1379/2021 (HE 167/2021 vp), joka tulee voimaan 2.5.2022. Tämän johdosta valiokunta ehdottaa, ettei 1 momenttia muuteta hallituksen esityksessä (HE 225/2021 vp) ehdotetulla tavalla, vaan sen tulee jäädä sellaiseen muotoon kuin se on muutoslaissa 1379/2021.

Voimaantulosäännös. Eduskunta on hyväksynyt (EV 25/2022 vp) hallituksen esityksen työllisyyden edistämisen kuntakokeilun voimassaolon jatkamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 17/2022 vp), jolla jatketaan kuntakokeilulain voimassaoloa 31.12.2024 asti. Nyt käsiteltävässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 §:n 2 momenttia väliaikaisesti siten, että ehdotettu väliaikainen muutos olisi voimassa 30.6.2023 asti. Ehdotettu muutos ja sen väliaikaisuus liittyy kuntakokeiluihin. Tämän johdosta valiokunta ehdottaa, että myös 12 luvun 6 §:n 2 momentti muutetaan voimaantulosäännöksen 1 momentissa olemaan voimassa 31.12.2024 asti.

Lisäksi valiokunta ehdottaa, että voimaantulosäännöksen 1 momenttiin lisätään lain 13 lukuun lisätyn 1 a §:n väliaikainen voimassaolo.

2. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 ja 18 §:n muuttamisesta

14 §. Asiakastietojen käsittely. Valiokunta ehdottaa lakiteknistä tarkistusta pykälän 3 momentissa mainitun asetuksen kirjoitusasuun.

3. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta

9 §. Työtöntä koskevat tiedot ja niiden käyttötarkoitus. Valiokunta ehdottaa lakiteknistä tarkistusta pykälän 3 momentissa mainitun asetuksen kirjoitusasuun.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan päätösehdotus:

> *Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 225/2021 vp sisältyvän 4. lakiehdotuksen.*
>
> *Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 225/2021 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen.* ***(Valiokunnan muutosehdotukset)***

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 12 luvun 6 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1456/2016,

muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ~~1 luvun 9 §~~, 2 luvun 1 §:n 1 momentti, 3 luvun 8 §:n 1 momentin johdantokappale, 12 luvun 6 §:n 1 momentti, 12 luvun 6 §:n 2 momentti väliaikaisesti, 12 luvun 6 §:n 3 momentti sekä 13 luku ~~ja 14 luvun 2 §:n 1 momentti~~,

sellaisina kuin niistä ovat ~~1 luvun 9 § laissa 1452/2016~~, 2 luvun 1 §:n 1 momentti ja 3 luvun 8 §:n 1 momentin johdantokappale laissa 1379/2021 sekä 12 luvun 6 §:n 1—3 momentti laissa 1456/2016 ~~ja 14 luvun 2 §:n 1 momentti laissa 422/2021~~, ja

lisätään lakiin uusi 13 a luku seuraavasti:

~~1 luku~~

~~**Yleiset säännökset**~~

~~9 §~~

~~*Työssäkäyntialue*~~

~~Henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan. Jos muuhun arvioon ei ole aihetta, henkilön tosiasiallisena asuinpaikkana pidetään hänen 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen tietovarantoon merkittyä osoitettaan.~~

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2022 vp

2 luku

Työnhakijan palveluprosessi

1 §

Työnhaun käynnistäminen ~~ja voimassaolo~~

Henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy sinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään työnhakijaksi 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen tietovarantoon. Työ- ja elinkeinoviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön.

— —

3 luku

Työnvälitys

8 §

Työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen ja ilmoituksen poistaminen

Työ- ja elinkeinoviranomainen voi kieltäytyä ottamasta vastaan avointa työpaikkaa koskevaa työpaikkailmoitusta tai poistaa ilmoituksen 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetulta valtakunnalliselta palvelualustalta, jos ilmoituksen perusteella on ilmeistä tai työnantajan aiemman menettelyn perusteella taikka muutoin on perusteltua syytä epäillä, että:

— —

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työllisyysrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitetun työkokeilun järjestäjältä.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla ja työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun ~~työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan järjestämän~~ työllistymistä tukevan palvelun tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinoviranomaiselta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän, virkamiehen ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työnantajalla on lisäksi oikeus saada 7 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetyn palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

13 luku

Asiakastietojen käsittely

1 §

Käyttötarkoitukset

Asiakkaiden ja julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajien tietoja voidaan käyttää:

1) tässä laissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen;

2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvalaissa, vuorotteluvapaalaissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa ja Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetussa laissa (242/2022) työ- ja elinkeinotoimistolle tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen;

3) sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa työ- ja elinkeinoministeriölle säädettyjen tehtävien hoitamiseen;

4) kohdassa 1—3 tarkoitettuja tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, tilastointiin, ennakointiin ja ohjaukseen.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 ~~(*yleinen tietosuoja-asetus*)~~, jäljempänä *yleinen tietosuoja-asetus* ja tietosuojalaissa (1050/2018).

Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

1 a § (Uusi)

Asiakastietojen käyttö rekrytointitukikokeilussa

Sen lisäksi, mitä 1 §:n 1 momentissa säädetään, asiakkaiden ja julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajien tietoja voidaan käyttää rekrytointitukikokeilusta annetun lain (20/2022) toimeenpanossa.

2 §

Käsiteltävät tiedot

Henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:
1) nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot;
2) työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin sekä asioinnin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot;
3) koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot sekä muut työnvälityksessä käytettävät tiedot;
4) palvelutarvetta, suunnitelmia ja suunnitelmien toteuttamista koskevat tiedot;
5) tiedot työ- ja koulutustarjouksista ja esittelyistä työnantajalle;
6) tiedot julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ja muista työllistymistä edistävistä palveluista sekä asiantuntija-arvioinneista;
7) sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;
8) työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaaseen liittyvät selvitykset ja työvoimapoliittiset lausunnot;
9) tiedot julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun kuuluvista etuuksista.
Julkisia työvoima- ja yrityspalveluja hakevasta tai saavasta työnantajasta tai yrityksestä voidaan käsitellä seuraavia tietoja:
1) yksilöintitiedot;
2) työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin liittyvät tiedot;
3) toimintaa ja palvelutarvetta koskevat tiedot;
4) työpaikkoja ja niiden täyttymistä koskevat tiedot;
5) palkkatukea koskevat päätökset ja siihen liittyvät seuranta- ja maksatustiedot;
6) työkokeilua koskevat sopimukset;
7) muut kuin 1—6 kohdassa tarkoitetut, julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun, järjestämisen, toimeenpanon ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot.
Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:
1) palveluntuottajan yksilöintitiedot;
2) työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin liittyvät tiedot;
3) palveluntuottajan kanssa tehdyt hankintasopimukset sekä niihin liittyvät maksatustiedot;
4) hankittua palvelua koskevat tiedot;
5) palvelun haku-, valinta- ja seurantatiedot;
6) muut kuin 1—5 kohdassa tarkoitetut, julkisen työvoima- ja yrityspalvelun suunnittelun, järjestämisen, toimeenpanon ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot;

7) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua työvoimakoulutusta ja sen järjestäjää koskevat tiedot sekä koulutukseen liittyvät haku-, valinta- ja seurantatiedot.

3 §

Työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus kehittää ja ylläpitää valtakunnallista asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta, palvelualustaa ja tietovarantoa.

4 §

Rekisterinpitäjät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus ja työ- ja elinkeinotoimistot ovat 2 §:ssä tarkoitettujen tietojen yhteisrekisterinpitäjiä. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus on yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu henkilötietojen käsittelijä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus vastaa 3 §:ssä tarkoitettujen tietojärjestelmäpalvelujen yleisen tietosuoja-asetuksen:

1) 25 artiklassa tarkoitetusta sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
2) 32 artiklassa tarkoitetusta käsittelyn turvallisuudesta;
3) 35 artiklassa tarkoitetusta tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista;
4) 36 artiklassa tarkoitetusta ennakkokuulemisesta;
5) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvallisuutta.

Työ- ja elinkeinotoimistot vastaavat muista kuin 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kukin työ- ja elinkeinotoimisto vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta.

5 §

Tietojen tallettaminen, poistaminen ja arkistointi

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on talletettava 2 §:ssä tarkoitetut tiedot valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvalla asiakastietojärjestelmällä valtakunnalliseen tietovarantoon. Tieto voidaan kuitenkin säilyttää tietovarannosta erillisessä asianhallintajärjestelmässä, jos se on teknisistä syistä välttämätöntä. Jos talletettava henkilötieto on saatu muualta kuin rekisteröidyltä itseltään, henkilön tietoihin tulee merkitä, mistä tieto on saatu ja kuka tiedon on merkinnyt.

Rekisteröidyllä ei ole yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklassa säädettyä oikeutta 2 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tietojen käsittelyn rajoittamiseen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava kaikki asiakasta tai palveluntuottajaa koskevat tiedot, kun asiakkuuden tai sopimussuhteen päättymisestä on kulunut neljä vuotta. Tietoa ei kuitenkaan tarvitse poistaa, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta.

Tietojen arkistoinnista säädetään arkistolaissa (831/1994).

6 §

Käyttöoikeudet

Valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvan asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyvistä tehtävistä vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus. Tiedot voimassa olevista käyttöoikeuksista on pidettävä ajan tasalla.

Käyttöoikeus on rajattava sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan ja kestoltaan siihen, mikä on henkilön tehtävien hoitamisen kannalta välttämätöntä.

Henkilö, jolle on myönnetty käyttöoikeus, saa käsitellä vain sellaisia 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja, jotka ovat välttämättömiä hänen tehtäviensä hoitamiseksi, ja vain siten kuin hänen tehtäviensä hoitamiseksi on välttämätöntä.

7 §

Käyttöoikeuden myöntäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus myöntää käyttöoikeuden valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvaan asiakastietojärjestelmään työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön hakemuksesta. Hakemuksessa on annettava käyttöoikeuden myöntämisen ja voimassaolon määrittelemiseksi tarpeelliset tiedot.

Käyttöoikeus voidaan myöntää sellaiselle 1 momentissa mainitun viranomaisen palveluksessa olevalle virkamiehelle, joka hoitaa:

1) tässä laissa säädettyjä tehtäviä;

2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa säädettyjä julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun liittyviä tehtäviä;

3) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen liittyviä tehtäviä;

4) sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa säädettyjä tehtäviä;

5) työttömyysturvalaissa säädettyjä tehtäviä;

6) vuorotteluvapaalaissa säädettyjä tehtäviä;

7) 1—4 kohdassa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin taikka työttömyysturva- tai vuorotteluvapaajärjestelmään liittyviä valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtäviä;

8) rekisterinpitäjän tehtäviä taikka käyttöoikeuksien hallintaan ja lokitietojen keräämiseen liittyviä tehtäviä.

Käyttöoikeus voidaan myöntää lisäksi sellaiselle henkilölle, joka on:

1) työ- ja elinkeinoministeriön, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä tekevän tahon palveluksessa ja hoitaa arviointi-, tarkastus- tai selvitystehtävää;

2) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen toimeksiannosta 3 §:ssä tarkoitettujen tietojärjestelmäpalvelujen kehittämistai ylläpitotehtäviä tekevän tahon palveluksessa ja hoitaa tällaista kehittämis- tai ylläpitotehtävää;

3) julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajan palveluksessa ja hoitaa työvoima- ja yrityspalveluihin liittyviä tehtäviä.

8 §

Käyttöoikeuden muuttaminen ja poistaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava käyttöoikeus, jos:

1) käyttöoikeuden myöntämiselle 7 §:ssä säädetyt edellytykset eivät enää täyty;

2) käyttöoikeuden poistaminen on välttämätöntä muusta kuin 1 kohdassa tarkoitetusta henkilötietojen suojaan tai asiakastietojärjestelmän tietoturvaan liittyvästä painavasta syystä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi poistaa käyttöoikeuden, jos 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja on käsitelty 6 §:n 3 momentin, yleisen tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain vastaisesti.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on muutettava käyttöoikeutta, jos haettu tai myönnetty käyttöoikeus ei enää vastaa sisällöltään, laajuudeltaan, valtuuksiltaan tai kestoltaan sitä tarkoitusta, johon sitä on haettu tai johon se on myönnetty.

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön sekä 7 §:n 3 momentissa tarkoitetun työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuolisen tahon on viipymättä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle käyttöoikeuden poistamisen tai muuttamisen perusteista.

9 §

Suostumus tietojen luovuttamiseen työnantajalle

Työnantajalle voidaan luovuttaa työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja työnhakijasta vain työnhakijan kirjallisella suostumuksella. Henkilöasiakkaan tietoihin on merkittävä tieto suostumuksesta tai siitä kieltäytymisestä.

Työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja ovat:

1) työnhakijan nimi ja yhteystiedot, äidinkieli, muu kielitaito ja kansalaisuus;

2) työnhakijan koulutus ja suorittamat ammatilliset tutkinnot sekä tarpeellisin osin niiden sisältö ja arvosanat;

3) työhistoria työtodistuksesta ilmenevine tietoineen;
4) asevelvollisuuden suorittaminen;
5) erityisosaaminen, työ- ja koulutustoiveet samoin kuin työnhakijan itsensä laatima työnhakuesittely työnantajia varten;
6) työsopimuslain 1 luvun 3 a §:ssä ja merityösopimuslain 1 luvun 4 a §:ssä tarkoitetun määräaikaisen työsopimuksen solmimisedellytysten selvittämiseksi tieto siitä, että henkilö on ollut yhdenjaksoisesti työtön työnhakija edellisen 12 kuukauden ajan.

Työnantajalle voidaan luovuttaa työnhakijan terveydentilaa koskevia tietoja vain, jos työnhakija antaa siihen yksilöidyn kirjallisen suostumuksen ja jos tiedot ovat välttämättömiä avoimen työpaikan tai kyseisen ammattialan erityisten terveydentilavaatimusten täyttämiseksi taikka sellaisen työnhakijan työllistymisen edistämiseksi, jonka vamma tai sairaus vaikeuttaa työllistymistä.

10 §

Tietojen luovuttamista koskevat erityissäännökset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus on velvollinen sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä maksutta luovuttamaan työ- ja elinkeinoministeriölle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle niille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät 2 §:ssä tarkoitetut tiedot. Työnvälitystilaston laatimista varten tiedot on kuitenkin luovutettava työ- ja elinkeinoministeriölle oma-aloitteisesti.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ssä tarkoitetun luvan antamisesta 2 §:ssä tarkoitettujen salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen tilastointia, tieteellistä tutkimusta taikka viranomaisten suunnittelu- tai selvitystyötä varten päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus.

13 a luku

Palvelualusta

1 §

Tarkoitus

Edellä 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla valtakunnallisella palvelualustalla tarjotaan tässä laissa tarkoitettuja julkisia työvoima- ja yrityspalveluja. Palvelualusta sisältää sähköiset asiointipalvelut asiakkaille ja työ- ja elinkeinoviranomaisille. Lisäksi alustalla voidaan tarjota muita työmarkkinoiden toimintaa edistäviä viranomaisten palveluja ja muita työelämä- ja koulutuspalveluja.

Lisäksi palvelualusta on avoin palvelu, jossa henkilö voi laatia ja julkaista itsestään työllistymistä tukevan esittelyn (*työnhakuprofiili*).

2 §

Työnhakuprofiilin laatiminen ja profiilin tiedot

Henkilö voi laatia työnhakuprofiilin rekisteröitymättä työnhakijaksi. Työnhakuprofiilin laatiminen edellyttää palvelualustalle kirjautumista. Kirjautuminen edellyttää vahvaa tunnistautumista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä.

Työnhakuprofiiliin laatija päättää, mitä tietoja profiiliin sisällyttää. Työnhakuprofiili voi sisältää tietoja henkilön koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Lisäksi se voi sisältää vapaamuotoisen esittelyn profiilin laatijasta ja linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin. Profiiliin ei saa sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäviksi. Alustan ylläpitäjän on tiedotettava profiilin laatijaa ennen vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien lisäämistä niiden sisältämien tietojen rajoituksista sekä vaikutuksesta hänen henkilötietojensa suojaan.

Henkilö voi milloin tahansa muokata tai poistaa työnhakuprofiilinsa tietoja taikka poistaa laatimansa työnhakuprofiilin.

3 §

Työnhakuprofiilin julkaiseminen ja profiilien hakeminen

Työnhakuprofiilin julkaiseminen on vapaaehtoista. Profiilin laatija voi määritellä, miltä osin ja kuinka pitkään työnhakuprofiili on julkaistuna. Profiilin julkaistuna olemiselle on määriteltävä päättymispäivä. Profiilin laatija voi perua julkaisemisen milloin tahansa.

Julkaistuja työnhakuprofiileja voivat hakea ja tarkastella vain palvelualustalle kirjautuneet työnantajat. Kirjautuminen palvelualustalle edellyttää vahvaa tunnistautumista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä.

Työnhakuprofiileja on mahdollista hakea vain yksittäishakuina siten, että hakuperusteena on käytettävä vähintään ammattinimikettä, osaamista tai työskentelyaluetta.

4 §

Työnhakuprofiilien tietovaranto

Työnhakuprofiilien tietoja käytetään työllistymisen ja työmarkkinoiden toimivuuden edistämiseen ja tilastointiin.

Työnhakuprofiilien 2 §:ssä tarkoitetut tiedot talletetaan 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta tietovarannosta erilliseen työnhakuprofiilien tietovarantoon. Tiedot poistetaan työnhakuprofiilien tietovarannosta, kun henkilö poistaa laatimansa työnhakuprofiilin palvelualustalta, kuitenkin viimeistään kun henkilön edellisestä palvelualustalle kirjautumisesta on kulunut vuosi.

Jos työnhakuprofiilin laatinut henkilö rekisteröidään työnhakijaksi, työnhakuprofiilin tiedot voidaan työnhakijan suostumuksella kopioida 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun tietovarantoon siltä osin kuin ne ovat 13 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja tietoja. Kopioitujen tietojen poistamiseen ja arkistointiin sovelletaan, mitä 13 luvun 5 §:ssä säädetään.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus on työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjä.

5 §

Palvelualustan käytön valvonta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus laatii palvelualustan käyttöehdot ja valvoo alustan käyttöä sekä alustalla julkaistun sisällön lain ja käyttöehtojen ~~ja hyvän tavan~~ mukaisuutta. Käyttöehtoihin voi sisältyä palvelun käyttäjän ja ylläpitäjän vastuita, palvelualustan käyttöä koskevia teknisiä vaatimuksia, tietoturvallisuuden toteuttamista tarkentavia ja käyttöehtojen voimassaoloa koskevia ehtoja. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käyttöehtojen sisällöstä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi kehottaa palvelualustan käyttäjää määräajassa poistamaan julkaisemastaan sisällöstä lain tai käyttöehtojen ~~tai hyvän tavan~~ vastaisen sisällön. Jos käyttäjä ei noudata kehotusta määräajassa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi poistaa kyseisen sisällön. Jos käyttäjän alustalla julkaisema sisältö on toistuvasti lain tai käyttöehtojen ~~tai hyvän tavan~~ vastaista, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi estää alustan käytön häneltä määräajaksi.

Mitä 3 luvun 8 §:ssä säädetään työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytymisestä ja ilmoituksen poistamisesta, sovelletaan palvelualustalla julkaistuun työpaikkailmoitukseen. Sen lisäksi, mitä mainitussa pykälässä säädetään, myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi poistaa avointa työpaikkaa koskevan ilmoituksen palvelualustalta.

~~14 luku~~

~~**Muutoksenhaku**~~

~~2 §~~

~~*Muutoksenhaku kulukorvausta koskevasta päätöksestä*~~

~~Poiketen siitä, mitä 1 §:n 1 momentissa säädetään, 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulukorvausta koskevaan päätökseen haetaan muutosta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta vakuutusoikeudelta. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.~~

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 12 luvun 6 §:n 2 momentti on voimassa 31 päivään joulukuuta 2024 asti. Lain 13 luvun 1 a § on voimassa 31 päivään joulukuuta 2033.

Tämän lain voimaantullessa käytössä ollutta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää voidaan käyttää vuoden 2024 loppuun. Mitä tässä tai muussa laissa säädetään työ- ja elinkeinohallinnon valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista, sovelletaan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään.

Tämän lain 13 luvun 7 §:n 3 momentin 3 kohtaa sovelletaan vain käyttöoikeuden myöntämiseen lain voimaantulon jälkeen käyttöön otettavaan asiakastietojärjestelmään.

2.

Laki

työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 ja 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) 14 ja 18 §, sellaisena kuin niistä on 14 § osaksi laissa 421/2021, seuraavasti:

14 §

Asiakastietojen käsittely

Asiakastietojen käsittelyyn tässä laissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvussa säädetään asiakastietojen käsittelystä, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Sen lisäksi, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:ssä säädetään, asiakkaiden ja julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajien tietoja voidaan käyttää tässä laissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen sekä tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, tilastointiin, ennakointiin ja ohjaukseen.

Poiketen siitä, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetään, yhteisrekisterinpitäjiä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen kanssa tässä laissa tarkoitettuihin asiakasryhmiin kuuluvien asiakkaiden tietojen osalta ovat kokeilualueiden kunnat. Kokeilualueen kunta vastaa muista kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n 2 momentin mukaisista luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, jäljempänä *yleinen tietosuoja-asetus*, ~~yleisessä tietosuoja-asetuksessa~~ tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakkaidensa osalta. Työ- ja elinkeinotoimiston on huolehdittava, että sen kokeilualueen kunnan asiakkaasta tallettamat tiedot ovat täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä.

Kokeilualueen kunnan on käytettävä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja

valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja mainitun luvun 2 §:ssä säädettyjen tietojen käsittelemiseksi.

Mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 25 kohdassa säädetään työhallinnon asiakkaita koskevien tietojen salassapidosta, sovelletaan kokeilualueiden kuntien tässä laissa tarkoitettujen asiakkaiden tietoihin.

18 §

Käyttöoikeus asiakastietojen käsittelyä varten

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää kokeilualueen kunnan tai kokeilualueen kuntien perustaman tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavan kuntayhtymän hakemuksesta sen henkilöstöön kuuluvalle viranhaltijalle käyttöoikeuden julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen kuuluvaan asiakastietojärjestelmään.

Käyttöoikeuden myöntäminen kokeilualueen kunnan tai kokeilualueen kuntien perustaman tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavan kuntayhtymän henkilöstöön kuuluvalle viranhaltijalle edellyttää, että:

1) käyttöoikeuden myöntäminen on välttämätöntä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi;

2) tässä laissa tarkoitetut tehtävät tai tässä laissa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin liittyvät valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtävät muodostavat vähintään puolet käyttöoikeuden hakijan tehtävänkuvasta; ja

3) asiakastietojen käyttötarve ei ole satunnaista eikä harvinaista.

Kokeilualueen kunnan on viipymättä ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 8 §:ssä tarkoitetusta käyttöoikeuden poistamisen tai muuttamisen perusteesta.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

3.

Laki

työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) 9 §, sellaisena kuin se on laeissa 448/2020 ja 424/2021, ja

lisätään lakiin uusi 9 a ja 9 b § seuraavasti:

9 §

Työtöntä koskevat tiedot ja niiden käyttötarkoitus

Työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja Kansaneläkelaitos voivat käsitellä työtöntä henkilöä koskevia tietoja niille tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Työttömästä henkilöstä voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

1) nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot;

2) monialaisen yhteispalvelun asiakkuuteen ja monialaisessa yhteispalvelussa asiointiin sekä asioinnin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot;

3) koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot;

4) sellaiset sosiaalista tilannetta koskevat tiedot, joilla on vaikutusta hänen työllistymiseensä;

5) sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot ja arviot, joilla on vaikutusta hänen työllistymiseensä ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle;

6) palvelutarvetta koskevat tiedot;

7) monialaista työllistymissuunnitelmaa ja sen toteutumista, seurantaa ja tarkistamista koskevat tiedot.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 ~~(*yleinen tietosuoja-asetus*)~~, jäljempänä *yleinen tietosuoja-asetus* ja tietosuojalaissa (1050/2018).

9 a §

Monialaisen yhteispalvelun asiakastietoaineisto ja -järjestelmä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus kehittää ja ylläpitää monialaisen yhteispalvelun asiakastietoaineistoa ja asiakastietojärjestelmää monialaisen yhteispalvelun toteuttamiseksi.

Työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen on talletettava 9 §:ssä tarkoitetut tiedot monialaisen yhteispalvelun asiakastietojärjestelmällä asiakastietoaineistoon. Työttömän

tietoja saa tallettaa tietoaineistoon sen jälkeen, kun monialainen yhteispalvelu on alkanut. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen on poistettava kaikki työtöntä koskevat tiedot, kun monialaisen yhteispalvelun päättymisestä on kulunut neljä vuotta. Tietoa ei kuitenkaan tarvitse poistaa, jos se on tarpeen säännöksiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai vireillä olevan asian johdosta.

Rekisteröidyllä ei ole yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklassa säädettyä oikeutta 9 §:ssä tarkoitettujen tietojen käsittelyn rajoittamiseen.

Asiakastietojärjestelmän käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää käyttöoikeuden työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen hakemuksesta. Käyttöoikeus voidaan myöntää työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.

9 b §

Rekisterinpitäjät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus, työ- ja elinkeinotoimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos ovat 9 §:ssä tarkoitettujen tietojen yhteisrekisterinpitäjiä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus vastaa asiakastietojärjestelmän ja tietoaineiston yleisen tietosuoja-asetuksen:

1) 25 artiklassa tarkoitetusta sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta;
2) 32 artiklassa tarkoitetusta käsittelyn turvallisuudesta;
3) 35 artiklassa tarkoitetusta tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista;
4) 36 artiklassa tarkoitetusta ennakkokuulemisesta;
5) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista ja muista sellaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän ja tietoaineiston tietoturvallisuutta.

Työ- ja elinkeinotoimistot, kunnat ja Kansaneläkelaitos vastaavat muista kuin 2 momentin mukaisista yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakastietoaineistoon tallettamiensa tietojen osalta.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

4.

Laki

työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 11 luvun 4 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1457/2016, seuraavasti:

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Työvoimapoliittinen lausunto

— —

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voi antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon sellaisista 2 luvussa säädetyistä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa, sekä korjata työ- ja elinkeinotoimiston antamassa työvoimapoliittisessa lausunnossa olevan ilmeisen kirjoitus- tai laskuvirheen taikka muun niihin verrattavan selvän virheen.

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Käytettäessä tämän lain voimaantullessa käytössä ollutta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen toimivaltaan antaa työvoimapoliittisia lausuntoja sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 11 luvun 4 §:n 2 momenttia.

_____

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2022 vp

Helsingissä 20.4.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Aino-Kaisa Pekonen vas
varapuheenjohtaja Katja Taimela sd
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Atte Kaleva kok
jäsen Tuomas Kettunen kesk
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Niina Malm sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Jukka Mäkynen ps
jäsen Anders Norrback r
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Ruut Sjöblom kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Miika Suves

Vastalause

Perustelut

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen asiakastietojen käsittelyä koskevaan lainsäädäntöön, mitä uusien työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönotto edellyttää.

Hallituksen esitykseen sisältyy ongelmia kuntien näkökulmasta vaikuttavan työllisyyspalvelun järjestämiseksi.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on tuotu ilmi, että ehdotetun lain perusteella kaupungin hyödyntämä palveluntuottaja ei voi edelleenkään antaa laissa määriteltyjen palveluntuottajien tavoin viranomaiselle tietoa palvelun etenemisestä ja tuloksista. Tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena eikä tavoiteltavana tilana.

Lisäksi esimerkiksi Tampereen kaupunki on tuonut esille, että tiedonsaantioikeuden perustuminen tiedon välttämättömyyden sijasta tiedon tarpeellisuuteen sujuvoittaisi kuntien asiakastyön prosessia ja nopeuttaisi asiakkaan saamaa palvelua. Palveluntuottajien osalta tiedonsaantioikeuden laventaminen helpottaisi asiakkaille suunnattujen palvelujen toteuttamista

On erityisesti palveluita käyttävän asiakkaan näkökulmasta ongelmallista, mikäli lainsäädäntö johtaa kohtuuttomaan tilanteeseen tietojenvaihdon näkökulmasta.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 1. lakiehdotuksen 12 luvun 6 §:n 1 momentti ja 13 luvun 1 §:n 1 momentti muutettuina. ***(Vastalauseen muutosehdotukset)***

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2022 vp
Vastalause

Vastalauseen muutosehdotukset

1. lakiehdotus

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa tarpeelliset tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työllisyysrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta, työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun työllistymistä tukevan palvelun tuottajalta sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitetun työkokeilun järjestäjältä.
(2 ja 3 mom. kuten TyVM)

13 luku

Asiakastietojen käsittely

1 §

Käyttötarkoitukset

Asiakkaiden, ja julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajien ja työllistymistä tukevien palveluiden tuottajien tietoja voidaan käyttää:
1) työllistymistä tukevien palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen;
(2—4 kohta kuten TyVM)
(2 ja 3 mom. kuten TyVM)

Helsingissä 20.4.2022

Arto Satonen kok
Ruut Sjöblom kok
Atte Kaleva kok